

Жасмин Караджа (Павлова)

ФИНАНСОВ МЕНИДЖМЪНТ В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

София, 2011

© ФИНАНСОВ МЕНИДЖМЪНТ В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Второ преработено и допълнено издание

© Автор

доц. Жасмин Караджа (Павлова), дм

© Рецензент

Проф.д-р Цекомир Воденичаров, дмн

© Редактор

доц. Добриана Сиджимова, дф

Издателство „е-Книги“ ООД

ISBN 978-954-497-051-2

Всички права запазени! Не се разрешава копиране, възпроизвеждане, както и разпространение на книгата или части от нея по какъвто и да е друг начин без писменото разрешение на автора.

София, 2011

СЪДЪРЖАНИЕ

Рецензия	4
Отзив – рецензия към I ^{-вото} издание	6
Въведение	7
I. Финанси и финансова система	9
I.1. Теоретични основи на финансите	9
I.2. Роля на държавата за развитието на финансовата система и политика	11
I.3. Финансова система и финансова политика	12
II. Приходна система - същност и елементи	24
II.1. Теоретични основи на държавните приходи	24
II.2. Източници на финансови ресурси. Методи и форми за акумулиране на ресурси	26
II.3. Приходи в здравеопазването	30
III. Разходна система	28
III.1. Анализ на разходите	28
III.2. Въздействие на държавните разходи върху икономическите и социалните процеси	38
III.3. Особености на анализа на разходите в здравеопазването.....	39
IV. Бюджет	43
IV.1. Същност, функции и роля на бюджета. Принципи на съставяне на бюджета. Бюджетна технология	43
IV.2. Видове бюджети	51
IV.3. Понятие за бюджетно равновесие и дефицит. Въздействие на бюджетния дефицит върху икономиката.....	54
V. Специфика на финансовия мениджмънт в здравеопазването	59
V.1. Специфика на здравеопазването като система за финансово управление	59
V.2. Финансово-счетоводен анализ в здравеопазването.....	66
VI. Инструменти на финансовия мениджмънт в Здравеопазването	87
VII. Контрол върху изпълнението на финансовите процеси	102
VIII. Информационно осигуряване на финансовия мениджмънт в здравеопазването	105
Използвани съкращения	113
Литература	114
Приложения	120

РЕЦЕНЗИЯ

на книгата

ФИНАНСОВ МЕНИДЖМЪНТ В ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

Доц. Жасмин Павлова, дм

Една от най-сложните системи в социално - културната сфера е тази на здравеопазването. Сложността произтича от многообразните форми на здравните структури, на финансиране и отношения – пазарни и непазарни, регулации и дерегулации, икономически и административни, етични и други.

Системата на здравеопазването предоставя професионални услуги, насочени към опазване, възстановяване и укрепване на здравето на населението, с което влияе върху човешкия капитал, върху количеството и качеството на работното и свободното време, необходимо за производство на други блага за развитие на човека.

През последните години Република България преживя драматични промени в развитието на обществото и икономиката. Редуваха се периоди на кризи, подем, спад, оживление. В резултат на действието на разнопосочни фактори се достигна до днешното състояние на неблагоприятия в здравно-демографската и икономическата ситуация. Здравната система функционира в условия на недостатъчен финансов ресурс. Следователно трябва да бъдат намерени модели и подходи за оптималното му разпределение и изразходване.

В настоящата книга „Финансов мениджмънт в здравеопазването“, която е второ преработено и допълнено издание, авторът предлага на вниманието на читателите в достъпна форма базисни теории и специфични практически подходи при управлението на финансите в системата на здравеопазването.

Направен е анализ и оценка на приходите, разходите, на модерните инструменти на финансовия мениджмънт, на контрола и информационното осигуряване. Предложен е тест за оценка и контрол на възможността за успешна реализация на проекти. Прилагането му в практиката би спомогнало за повишаване на ефективността на финансирането на здравни програми, както и за избягване на проекти с неясно или обречено на неуспех бъдеще.

Доцент Жасмин Павлова има дългогодишен опит в преподаването на едноименната дисциплина в обучителните програми на студенти, специализанти и докторанти във Факултет по обществено здраве. Тя е ерудирен учен, чиито многобройни публикации са посрещнати с интерес от реномирани чуждестранни и български научни списания. Първото издание на „Финансов мениджмънт в здравеопазването” се изчерпа твърде бързо, което говори за качествата на книгата.

Учебникът би бил полезен както на изучаващите дисциплината финансов мениджмънт, така и на здравни ръководители.

София, ноември 2011 г.

Проф.д-р Цекомир Воденичаров, дмн
Декан на Факултет по обществено здраве
Медицински Университет - София

О Т З И В – Р Е Ц Е Н З И Я

от проф.д-р Стефан Гладилев, дм

**за труда “Финансов мениджмънт в здравеопазването”
с автор доц. Жасмин Павлова, дм**

Известна истина е, че българското здравеопазване работи в условията на хроническо недофинансиране. Паралелно непрекъснато нарастват претенциите на населението относно обема, културата и качеството на медицинската помощ.

Тези обстоятелства поставят мениджърите на здравните заведения пред необходимостта да работят максимално ефективно с наличните финансови средства.

Настоящият учебник е първи по рода си в системата на здравеопазването. Той има за цел да поднесе в достъпен вид на читателя терминологията, подходите и един съвременен инструментариум от методи за финансов мениджмънт на здравното заведение. Той идва да попълни определена ниша в сравнително не богатия асортимент на литература по икономическото управление на здравеопазването.

Авторът на труда е доцент в катедрата по Икономика на здравеопазването при Факултета по обществено здраве на Медицински Университет – София и има значителен опит в преподаването на посочената проблематика.

Този полезен учебник може да бъде използван както от студенти и специализанти по здравен мениджмънт и икономика на здравеопазването, така и от ръководители на здравни заведения.

Считам, че той ще намери място в настолната библиотека на студенти и професионалисти в посочените области.

26.01.2009 г.
София

Проф.д-р Стефан Гладилев, дм
Ръководител катедра
“Икономика на здравеопазването”
Факултет по обществено здраве
Медицински университет - София

“Парите трябва да се управляват, а не да им се слугува.”

Сенека

ВЪВЕДЕНИЕ

Здравеопазването функционира в условия на пазарна икономика в България повече от 15 години, но трудно се приспособява към изискванията на пазара. Едно от условията за успешно развитие на системата е здравните ръководители да познават и прилагат инструментите на финансовия мениджмънт. Поради спецификата на медицинската услуга, с чиято помощ се опазва и подобрява най-ценното човешко благо – здравето, тя често бива надценявана или подценявана. Но тъй като живеем в материален свят, и по-конкретно в стоково-парично стопанство, всички ресурси имат своето парично измерение.

Здравеопазването като отрасъл на националното стопанство потребява значителен финансов ресурс, стоки и услуги, произведени от всички останали отрасли и същевременно допринася за съхраняване и подобряване на здравето на населението, т.е. активно участва със създаването на човешкия капитал, предлага на пазара на труда над 100 хиляди работни места. В същото време страда от хронично недофинансиране и неефективно използване на наличните ресурси. Друга характерна особеност на системата е нейното многообразие и сложност. В някои сфери, като лекарствоснабдяване, частни здравни заведения принципите на пазарния механизъм се прилагат успешно, в други, като държавни и общински болници, регионални инспекции за опазване и контрол на околната среда има какво да се желае.

Финансовият мениджмънт на здравеопазването е наука с теоретично-приложен характер, в която се преплитат знания от сферата на финансите, управлението и здравеопазването.

По отношение на източниците следва да се използват балансирано финансови средства от здравноосигурителни институции, пациенти, проекти от европейски фондове, банково кредитиране. Амортизационната политика е съществен лост в ефективния здравен мениджмънт, а управлението на средствата от амортизационните фондове в голяма степен е залог за успешно бъдещо развитие. При създаване на нови здравни структури или преустройство на съществуващи, при включване на нови дейност; подходящи техники, спомагащи за вземане на оптимално решение, са анализите на равновесната точка, на чувствителността, както и контролен тест за проверка ефективността на проекта.